

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

О.В.Запорожченко

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти перший (освітньо-професійний) рівень – бакалавр

Галузь знань 10 – природничі науки
(шифр і назва)

Спеціальність 104-фізика та астрономія, 105 – прикладна фізика та наноматеріали
(шифр і назва)

Освітня програма фізика та астрономія, прикладна фізика та наноматеріали

Вид дисципліни вибіркова

Факультет математики, фізики та інформаційних технологій
(назва факультету)

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою Радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології «3» вересня 2020 року, протокол №1

Розробник програми:

кандидат філологічних наук, доцент Порпуліт О. О.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри соціології
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Онищук В. М.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною комісією (НМК) ФМФІТ:

Протокол № 1 від “ 3 ” вересня _____ 2020 року

Голова НМК

_____

(підпис)

Ніцук Ю.А.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (бакалавр). Галузь знань: 10 – «Природничі науки». Спеціальність: 105 – «прикладна фізика та наноматеріали». Освітньо-професійна програма «Прикладна фізика та наноматеріали».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: сформувати систему знань у галузі соціології; надати відомості щодо закономірностей розвитку сучасного суспільства; закласти навички щодо вирішення конкретних завдань соціальної спрямованості, сприяти розвиненню соціологічного мислення; ознайомити реципієнтів освітніх послуг із базовими методами соціологічного пізнання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

а) формування знань у галузі функціонування й розвитку суспільства як цілісної системи, у галузі послуговування соціальним інструментарієм щодо дослідження соціальних проблем;

б) генерування цілісних уявлень про соціальну структуру суспільства, соціальні процеси і соціальні інститути; про соціальні аспекти професійної діяльності;

в) вивчення механізмів життєдіяльності сучасного суспільства, соціального світу людини;

г) усвідомлення значення і місця інженерії в сучасному суспільстві, перспектив своєї власної соціальної реалізації, розуміння соціальних ризиків інженерної діяльності;

г) здобуття соціально-управлінських навичок майбутніх керівників колективів різного рівня і соціально-комунікативних знань для роботи «в команді».

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1),
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК3),
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК8),
- здатність працювати автономно (ЗК9);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).

1.3. Кількість кредитів 1,5

1.4. Загальна кількість годин 45

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова/ <u>за вибором</u>
Денна форма навчання
Рік підготовки
3-й, 6 семестр
Лекції
10 год.
<u>Практичні/семінарські</u>

14 год.
Лабораторні
-
Самостійна робота
21 год.
У тому числі індивідуальні завдання
-

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з освітньо-професійною програмою «Прикладна фізика та наноматеріали» спеціальності 105 – «прикладна фізика та наноматеріали» бакалаври можуть досягти наступних результатів навчання:

- (Р12) розуміти закономірності розвитку прикладної фізики, її місце в розвитку техніки, технологій і суспільства, у тому числі в розв'язанні екологічних проблем.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Соціологія як наука

Тема 1. Об'єкт, предмет, методи соціології. Соціум як об'єкт соціології. Мікросоціологічний / макросоціологічний підходи до визначення предмета соціології. Місце соціології у системі сучасного наукового знання. Рівні соціологічного знання, структура соціології. Значення соціологічного знання для інженерного професіоналізму.

Тема 2. Соціальні ризики інженерної діяльності. Поняття, види, структура ризику. Характеристики ризиків, продукованих інженерною діяльністю. Базові властивості, риси, прикмети суспільства ризику (У. Бек).

Розділ 2. Суспільство як система

Тема 3. Поняття суспільства в соціологічній науці. Основні підходи до вивчення суспільства (М. Вебер, Е. Дюркгейм, Г. Спенсер, К. Маркс, Т. Парсонс). Соціальний зв'язок: поняття, механізми здійснення, види. Соціальні контакти, соціальні взаємодії, соціальні відношення.

Тема 4. Соціальна структура суспільства. Поняття соціальної дії. Соціальна спільнота. Масові і групові соціальні спільноти. Соціальні інститути, функції соціальних інститутів. Стратифікація.

Розділ 3. Особистість і суспільство

Тема 5. Соціологічні концепції особистості. Соціальні статуси та ролі. Соціалізація як процес. Соціальний контроль як механізм соціалізації й регулювання поведінки особистості. Поняття девіантної поведінки. Основні теорії і концепції соціального конфлікту. Сучасні методи розв'язання соціальних конфліктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин					
	Усього	Лек.	Пр.	Лаб.	Інд.	СР
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Соціологія як наука						
1. <i>Об'єкт, предмет, методи соціології</i>	3	2		-	-	1
2. <i>Соціальні ризики інженерної діяльності.</i>	8	2	2	-	-	4

Розділ 2. Суспільство як система						
3. <i>Поняття суспільства в соціологічній науці</i>	11	2	4	-	-	5
4. <i>Соціальна структура суспільства.</i>	11	2	4	-	-	5
Розділ 3. Особистість і суспільство						
5. <i>Соціологічні концепції особистості.</i>	12	2	4	-	-	6
Усього годин	45	10	14	-	-	21

4. Темати практичних занять

1. Суб'єктивний і об'єктивний підходи до визначення ризиків. Виокремлення особливостей ризиків інженерної діяльності.
2. Теоретична модель сучасних соціальних систем: Н. Луман, А. Лефевр, Е. Тоффлер.
3. Типологія, функції соціальних інститутів у сучасному українському суспільстві.
4. Види соціальної структури сучасного українського суспільства.
5. Соціальна мобільність. Соціальні «фільтри».
6. Роль ЗМІ у процесі соціалізації особистості (Н. Луман, С. Маккуайр, Т. Єріксен).
7. Рольовий конфлікт. Гендерний аспект рольового конфлікту: М. Яцино, В. Брайсон.

5. Завдання для самостійної роботи

1. Чинники соціальних змін і соціальна стабільність.
2. Соціальна стратифікація сучасного українського суспільства.
3. Освіта як соціальний інститут.
4. Стратегія, цілі й засоби розв'язання конфліктів.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни використовуються словесні методи навчання, наочні методи навчання. Головним словесним методом навчання є лекція. Під час проведення лекцій використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний; репродуктивний метод (репродукція - відтворення); метод проблемного викладу; частково-пошуковий, або евристичний метод.

Під час практичних занять використовуються наступні методи навчання частково-пошуковий, або евристичний метод; дискусійний метод. Під час самостійної роботи використовуються наступні методи навчання: дослідницький метод.

8. Методи контролю

Для кожної теми формами контролю навчальних здобутків студентів можуть бути поточний контроль: конспект з лекцій; оцінка активності роботи на лекціях; аудиторне поточне опитування; домашні завдання. Підсумковий семестровий контроль (залік). Підсумкові бали для оцінки знань студентів за розділ розраховуються таким чином:

№	Вид роботи	Форма контролю	Число балів
1.	Відвідування лекцій	Конспект	2
2.	Активність на семінарах		10
3.	Сума		12

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Залікова робота	Сума	
Розділ 1		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальні завдання			Разом
T1	T2					
8	8			24	40	100
Розділ 2				24		
T3	T4					
8	8					
Розділ 3						
T5				12		

9. Критерії оцінювання навчальних досягнень

Підсумковий семестровий контроль (залік) проводиться у письмовій – тестовій формі. Тест складається з 40 питань відкритого і закритого типу. Кожне питання оцінюється в 1 бал.

Кількість балів, що реципієнт освітніх послуг отримав під час заліку, є сумою балів, що були отримані за кожне завдання з тесту.

Кінцева оцінка виставляється за сумою балів поточного та підсумкового контролю за шкалою, що наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка		
	За шкалою ЄКТС	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

10. Рекомендована література

Перелік навчально-методичної літератури

1. Основна література

1. Гудзеляк, І. І., Котик, Л. І., Ванда, І. В. (2013). Соціологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.

2. Дворецька, Г. В. (2002). Соціологія: навчальний посібник. 2-ге вид., доп. Київ: КНЕУ.
3. Култаєва, М. Д., Навроцький, О. І., Шеремет, І. І. (2013). Європейська теоретична соціологія ХХ-ХХІ століття: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна
4. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: навчальний посібник. (2007). А. Ручка (Ред.). Київ: Ін-т соціології НАН України.
5. Соціологія: конспект лекцій (2018). О. О. Піменова (Укл.). Луцьк: Луцький НТУ.
6. Соціологія: підручник (2010). М. П. Требін (Ред.). Харків: Право.
7. Черниш, Н.Й. (2009). Соціологія: підручник. Київ: Знання.

2. Додаткова література

9. Бауман, З. (2005). Индивидуализированное общество. Иноземцева, В. Л. (Ред.). Москва: Логос.
10. Бауман, З. (2013). Плинні часи: життя в добу невпевненості. Київ: Критика.
11. Бауман, З., Донскіс, Л. (2004). Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності. *Київ: Дух і літера*.
12. Брайсон, В. (2011). Гендер и политика времени. Феминистическая теория и современные дискуссии. Киев: «Центр учебной литературы».
13. Добренков, В. И., Кравченко, А. И. (2009). Методология и методика социологического исследования. Москва: Академический проект; Альма Матер.
14. Дюркгейм, Э. (1998). Элементарные формы религиозной жизни. *Классики мирового религиоведения. Антология, 2, Мистика. Религия. Наука, 174–230*). Москва: Канон+.
15. Еріксен, Т. Г. (2004). Тиранія моменту: швидкий і повільний час в інформаційну добу. Львів: Кальварія.
16. Лефевр, А. (2015). Производство пространства. Великанова, М., Журбина, А. (Ред.). Москва: Streike Press.
17. Луман, Н. (2010). Реальність мас-медіа. Іванов, В., Мінаков, М. (Ред.). Київ: ЦВТ.
18. Маккуайр, С. (2015). Медийний город. Медиа, архитектура и городское пространство. Москва: *Strelka Press*.
19. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір (2017). М. О. Шульга (Ред.). Київ: Інститут соціології НАН України.
20. Тоффлер, Е. (2000). Третя хвиля. Київ: Видавничий дім «Всесвіт».
21. Ядов, В. А. (2007). Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. 3-е изд., испр. Москва: Омега-Л.
22. Яцино, М. (2007). Культура индивидуализма. Харьков: Гуманитарный центр.

3. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <https://link.springer.com/> (доступ до електронних ресурсів видавництва Springer. (англ., нім.). що містить архіви провідних світових періодичних видань з соціології. Політології, освіти, філософії тощо)
2. <https://journals.sagepub.com/action/showPublications> (періодичні видання гуманітарного спрямування)
3. http://www.twirpx.com/files/#files_sociolog у (добірка матеріалів – навчально-методичні матеріали, статті, лекції, наукові статті, періодичні видання, курсові, автореферати і т. д. з соціології)